

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 8C/178/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113222105
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 07. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2015:8113222105.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd v Prešove samosudkyňou JUDr. Eliškou Wagshalovou v právnej veci žalobkyne: F., bytom X., právne zastúpenej JUDr. Katarínou Leškovou, advokátkou so sídlom v Prešove, Plzenská č. 2, proti žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom Garbiarska 2, Košice, IČO: 31 690 904, právne zastúpeného JUDr. Danielom Blyšťanom, advokátom so sídlom v Košiciach, Užhorodská 21, o zrušení rozhodcovského rozsudku, odklad vykonateľnosti, takto

rozhodol:

Súd z r u š u j e rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, Alžbetina 41, 040 01 Košice, IČO: 44 325 452 zo dňa 19.01.2012 pod sp. zn. 3C 859/2012.

O trovách konania a o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia žalobkyni súd rozhodne v konečnom rozhodnutí vo veci samej.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobkyňa sa prostredníctvom žaloby doručenej súdu dňa 29.07.2013 domáhala, aby súd zrušil rozsudok Arbitrážneho súdu v Košiciach so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. 3C/859/2012 z 19.01.2012, povolil odklad vykonateľnosti predmetného rozhodcovského rozsudku a priznal žalobkyni finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 Eur. Z odôvodnenia žalobného návrhu vyplýva, že žalobkyni bol dňa 26.06.2013 doručený rozsudok Arbitrážneho súdu Košice zo dňa 19.01.2012, sp. zn. 3C/859/2012, ktorým jej rozhodcovský súd uložil, aby do piatich dní od doručenia zaplatila žalobcovi peňažnú sumu vo výške 51,45 Eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 Eur na účet žalobcu, alebo aby v tej istej lehote podala odpor na súde, ktorý tento rozhodcovský rozsudok vydal. Žalovaný, ani Arbitrážny súd Košice žalobkyni nedoručili samotnú žalobu na vyjadrenie a podanie žalobnej odpovede, ale žalobkyňa sa o priebehu a výsledkoch rozhodcovského konania dozvedela po viac ako roku až z rozhodcovského rozsudku zo dňa 19.01.2012, ktorý jej bol doručený dňa 26.06.2013. Rozhodcovský súd na návrh žalovaného rozhodol v skrátrenom konaní o pohľadávke žalobkyne voči žalovanému, ktorá mala pozostávať z nezaplatennej pohľadávky, ktorá mala vzniknúť z poistenia uzatvoreného dňa 20.01.2009 medzi žalovaným a žalobkyňou poisťovňou zmluvou č. 4451090003. Žalovaná si nie je vedomá žiadneho dlhu vo vzťahu k žalovanému, nakoľko pri ukončení poisťového vzťahu došlo k vzájomnému vysporiadaniu medzi zmluvnými stranami. V uvedenom vysporiadaní nie sú uvedené žiadne ďalšie budúce záväzky žalobkyne, naopak je tam uvedené, že ide o konečný finančný stav, preto nie je zrejmé, na základe čoho mala vzniknúť pohľadávka žalovaného poukazujúc na poisťovňu č. 4451090003. Rozhodcovské konanie vykonané na základe žaloby žalovaného sa uskutočnilo bez riadneho zmocnenia zo strany žalobkyne a žalobkyňa nemala vôľu rozhodcovskú zmluvu ani rozhodcovskú doložku prijať a rozhodcovský rozsudok vydaný v takomto konaní je preto absolútne neplatným. Ak žalovaný vydedukoval existenciu takejto zmluvy, resp. doložky zo všeobecných poisťových podmienok, je takáto rozhodcovská zmluva, respektíve rozhodcovská doložka neplatná v zmysle § 53 ods. 1, § 53 ods. 4 písmeno r), § 53 ods. 5, § 53 a ods. 1 Občianskeho zákonníka a v rozpore so Smernicou rady 93/13/EHS.

V zmysle uvedených predpisov je neprijateľné, aby sa rozhodcovská doložka nachádzala v poisťnej zmluve ako jej súčasť a zmluvná podmienka s tým, že predmetnou rozhodcovskou doložkou došlo k narušeniu smernicou sledovanej rovnováhy medzi zmluvnými stranami a je v hrubom nepomere v prospech žalovaného. Rozhodcovská doložka nachádzajúca sa v poisťnej zmluve uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovaným v časti XV. VPP nebola spotrebiteľom (žalobkyňou) osobitne vyjednaná, čo vyplýva aj z jej úmyselného zaradenia do VPP. Praktickým dôsledkom ustanovenia o rozhodcovskej doložke tak, ako je formulovaná vo VPP, bolo to, že spotrebiteľovi (žalobkyňi) bola fakticky odopretá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom. Žalobkyňa sa takto podpisom poisťnej zmluvy, súčasťou ktorej bola aj rozhodcovská doložka, vopred vzdala práva na účinnú právnu ochranu. Rozhodcovský rozsudok iba formálne prebral argumenty žalovanej strany a nevysporiadal sa s inštitútmi zameranými na ochranu práv vyplývajúcich pre spotrebiteľa zo spotrebiteľskej zmluvy. Žalovaný si vyhradil takýmto spôsobom jednostrannú voľbu rozhodcovského súdu ako aj rozhodcov a žalobkyňa sa musela podrobiť rozhodcovskému konaniu. Žalobkyňa na základe výberu žalovaného bola viazaná rokovacím poriadkom Arbitrážneho súdu v Košiciach, ktorý sa značne odchyľuje od O.s.p., Zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní a je v rozpore aj s Občianskym zákonníkom (§ 54). Vyššie uvedené zakladajú dôvod na zrušenie podľa § 40 ods. 1 písm. c) a § 40 ods. 1 písmeno j) Zákona č. 244/2002 Z.z.. Okrem toho konaním žalovaného boli porušené práva žalobkyne zaručené Ústavou Slovenskej republiky, v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v Občianskom súdnom poriadku a síce tým, že Arbitrážny súd Košice nevykonal žiadne dokazovanie, nepredvolal žalobkyňu ako účastníčku konania a neoznámil ani termín rozhodovania, čím jej takto neumožnil riadne si obhájiť svoje práva.

Žalovaný vo svojich písomných vyjadreniach poukázal na poplatkovú povinnosť žalobkyne v konaní, na to, že podľa jeho názoru predmetom konania nie je spotrebiteľský spor, ale prieskum toho, či sú, alebo nie sú splnené podmienky na zrušenie rozhodcovského rozsudku. Okrem toho poukázal na neurčitosť a nezrozumiteľnosť petitu žalobného návrhu, vzhľadom k tomu, že nie je presne uvedené, z ktorého právneho dôvodu žalobkyňa žiadala rozsudok zrušiť, ani to, ktorý orgán bude ďalej po zrušení rozhodcovského rozsudku konať vo veci samej. Poukázal na skutočnosť, že Smernica 93/13/EHS nie je na zvrchovanom území Slovenskej republiky voči jeho občanom priamo zaväzujúca, v zásade nemôže nadobúdať horizontálny priamy účinok, jedine v prípade, pokiaľ je smernica síce správne implementovaná, avšak vnútroštátne ustanovenia nie sú aplikované spôsobom, ktorý je v súlade so smernicou. Podľa názoru žalovaného, keďže je v právnom poriadku Slovenskej republiky rozhodcovské konanie upravené v Zákone č. 244/2002 Z.z., tak nie je možná aplikácia prílohy čl. I, bodu q) Smernice 93/13/EHS v tom smere, že samotné dojednanie rozhodcovskej doložky nie je neprijateľnou podmienkou v spotrebiteľských vzťahoch. Samotné dojednanie rozhodcovskej doložky nemôže spôsobiť hrubý nepomer v právach zmluvných strán, nakoľko ide o aplikáciu zákonom upravených práv a pravidiel, a to aj v prípade rozhodcovského konania. K dôvodom na zrušenie rozhodcovského rozsudku uviedol, že tvrdenia žalobkyne o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky sú nepravdivé. Rozhodcovská doložka bola medzi žalobkyňou a žalovaným dojednaná individuálne, nie je preto neprijateľnou podmienkou v spotrebiteľskej zmluve a je teda platná. Súčasťou poisťného vzťahu okrem všeobecných poisťných podmienok sú aj osobitné zmluvné dojednania k poisťnej zmluve, s ktorými žalobkyňa prejavila súhlas, a teda uzavrela ich so žalovaným. Ako to vyplýva z odseku 9 XV. časti VPP, poisťník môže dojednania časti XV. VPP individuálne odmietnuť v lehote 30 dní od podpisu poisťnej zmluvy bez toho, aby tým bol dotknutý alebo akýmkoľvek spôsobom podmienený zvyšok poisťného vzťahu. Pod týmto textom je opätovne miesto na osobitný podpis vyjadrujúci súhlas s osobitnými dojednaniaми, t.j. s rozhodcovskou doložkou a na tomto mieste opätovne uvedený vlastnoručný podpis žalobkyne a za ním aj podpis oprávneného zástupcu žalovaného - sprostredkovateľa, čím došlo k platnému dojednaniu osobitných zmluvných dojednaní ako prejavu vôle oboch zmluvných strán. Okrem toho body 3 a 4 osobitných dojednaní obsahujú dojednania rozhodcovskej doložky a priamo odkazujú na XV. časť VPP, ktorá vo svojom bode 9 upravuje možnosť odstúpiť od rozhodcovskej doložky v 30-dňovej lehote. Zo znenia všeobecných poisťných podmienok a osobitných zmluvných dojednaní je úplne zrejmé, že v tomto prípade išlo medzi účastníkmi o jednoznačne individuálne dojednanie rozhodcovskej doložky, kedy žalobkyňa podľa vlastnej vôle mohla, ale nemusela osobitne podpísať rozhodcovskú doložku uvedenú v osobitných zmluvných dojednaniach, a v prípade, ak by ju aj podpísala, tak mala dodatočnú možnosť po podpise osobitných zmluvných dojednaní rozhodcovské konanie odmietnuť. Pokiaľ by tak urobila, nemalo by to žiaden vplyv na zvyšok poisťného vzťahu. O individuálnosti dojednania zmluvnej podmienky svedčí skutočnosť, že žalobkyňa bola na osobitnom tlačive pred podpisom poisťnej zmluvy osobitne poučená a upozornená na obsah všetkých poisťných plnení v súvislosti s poisťnou udalosťou,

dobou trvania poisťnej zmluvy, spôsobom zániku poisťnej zmluvy, spôsobom platenia poisťného a jeho splatnosťou vrátane dôsledkov neplatenia, resp. nepravidelného platenia atď.. Zároveň bola na tlačivo osobitne upozornená, že v prípade vzniku sporov je možné využiť na ich mimosúdne vyrovnanie inštitút rozhodcovského konania v zmysle Zákona č. 244/2002 Z.z. a všeobecných poisťných podmienok. Zmienené osobitné tlačivo nevyhotovuje poisťovňa svojvoľne v rámci vlastnej obchodnej praxe, ide o listinu vyhotovenú na základe Zákona č. 186/2009 Z.z.. Tretí subjekt nezávislý od zmluvných strán poisťnej zmluvy, takzvaný viazaný finančný agent je povinný pred uzavretím poistenia bez účasti poisťovne informovať poisťníka o podstatných okolnostiach poisťného vzťahu. Klient ešte pred rozhodnutím o tom, či uzavrie poisťnú zmluvu, musí sprostredkovateľa informovať, resp. zodpovedať na otázku, či potrebuje ešte nejaké vysvetlenie, či chce v rámci poistenia ešte niečo dojednať, zmeniť, doplniť, aj či chce, a keď áno, tak kedy uzavrieť poisťnú zmluvu. Podpisom záznamu o potrebách a požiadavkách klienta žalobkyňa potvrdila, že jej boli o jej poisťnom vzťahu poskytnuté odborné informácie zo strany finančného agenta a že žiadne ďalšie vysvetlenia, doplnenia alebo dojednanie nežiadala. V rámci tohto záznamu bolo v písomnej forme dané aj poučenie o možnostiach riešenia sporov mimosúdne - v rozhodcovskom konaní. Žalobkyňa pri uzatváraní poisťnej zmluvy a pri uzavretí rozhodcovskej doložky bola plne spôsobilá na právne úkony, zároveň bola odborne poučená, pričom nežiadala žiadne doplňujúce vysvetlenia alebo dojednania ohľadom uzatváraného poistenia. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.07.2002, sp. zn. 3 Cdo 81/2011. Žalovaný poukázal na skutočnosť, že text osobitných zmluvných dojednaní je samostatný, vizuálne a právne oddelený, je stručný, jasný a zrozumiteľný a na individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky nič nemení ani skutočnosť, že obsah rozhodcovskej doložky bol vopred pripravený žalovaným. Návrh znenia rozhodcovskej doložky žalobkyňu nezaväzoval, mohla sa slobodne rozhodnúť, či tento návrh akceptuje alebo nie. Žalovaný v tejto súvislosti poukázal na koncepciu priemerne vnímavého a obozretného spotrebiteľa, vypracovanú judikatúru Súdneho dvora EÚ. Tiež poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 29.06.2010, sp. zn. 23 Cdo 1201/2009, podľa ktorého ochrana spotrebiteľa má svoje hranice a v žiadnom prípade ju nemožno chápať ako obranu jeho ľahkomyselnosti a nezodpovednosti. Odstavec, ktorý sa volá osobitné zmluvné dojednanie je očividne graficky oddelený od samotných VPP, navyše je odlišný aj veľkým písmom dvojnásobnej veľkosti, takzvané tučné písmo. Za daných okolností nemožno mať pochybnosti o tom, že táto rozhodcovská doložka bola so spotrebiteľom individuálne dojednaná. Ak žalobkyňa popiera individuálnosť dojednania, jednalo by sa o ľahkovážne a ľahostajné konanie spotrebiteľa, ktoré však už nie je chránené, pretože právne predpisy poskytujú ochranu len priemerne obozretnému a vnímavému spotrebiteľovi a nedbanlivé konanie spotrebiteľa nemôže byť na ťarchu dodávateľa - žalovaného. Žalovaný poukázal na potrebu posúdenia a vyslovenia záveru o takzvanom hrubom nepomere v právach a povinnostiach zmluvných strán, t.j. neprijateľnej podmienky v teste primeranosti podmienky v článku 4 Smernice 93/13/EHS, pričom podľa názoru žalovaného v dôsledku využitia dohody o rozhodcovskom konaní obsiahnutej v poisťnej zmluve došlo k zníženiu predpokladaných takzvaných gama nákladov zahrnutých do ceny poistenia pre spotrebiteľa, a teda k zaisteniu materiálnej výhody pre spotrebiteľa ako zrkadlový obraz tejto okolnosti. Taktiež poukázal na rozširujúcu sa tendenciu poukazovať odkazom na existujúcu judikatúru, pričom častokrát sa jedná o bezobsažné odkazy, bez ich bližšej citácie, pričom táto zbavuje účastníkov konania možnosti overiť si, či sa v danom prípade skutočne jedná o ustálenú judikatúru a či táto skutočne dopadá na posudzovaný prípad a či použitie nebolo prekonané neskorším vývojom. Žalobcom uvádzané súdne rozhodnutia nepodporujú a neodôvodňujú nárok uplatnený žalobkyňou v tomto konaní. Žalobkyňa svoje tvrdenia o tom, že v rozhodcovskom konaní mali byť porušené všeobecne záväzné predpisy na ochranu spotrebiteľa žiadnym spôsobom nekonkretizovala a nepreukázala, navyše žalobkyňa bola v rozhodcovskom konaní úplne pasívna ak nevyužila žiadnu zo svojich procesných práv. Rokovací poriadok, ako aj štatút Arbitrážneho súdu v Košiciach, ktorý vydal napadnutý rozhodcovský rozsudok, sú zverejnené na internetovej stránke www.aske.sk <<http://www.aske.sk>>, a teda rozhodcovský poriadok bol v súlade so zákonom zverejnený, resp. sprístupnený tretím osobám. Vo svojom ďalšom písomnom vyjadrení uviedol, že žalobkyňa v čase uzatvárania poisťnej zmluvy mala ako živnostník v predmete činnosti sprostredkovanie uzatvárania poisťných zmlúv. Žalobkyňa dokonca túto činnosť vykonávala ako sprostredkovateľka poistenia pre žalovaného na základe osobitnej obchodnoprávnej zmluvy pod evidenčným číslom XXXXX v období od 19.11.2008 do 30.11.2009. Sprostredkovanie poistenia bolo predmetom podnikania žalobkyne, ktorá mala žalobkyňa zapísané v živnostenskom registri ako predmet podnikateľskej činnosti. Za túto činnosť dostávala od žalovaného vo vymedzenom období odmenu dojednanú v tejto zmluve. Sprostredkovanie poistenia je osobitná licencovaná odborná činnosť, podliehajúca registrácii, vykonávaná pod dohľadom NBS. Žalobkyňa túto činnosť vykonávala podľa Zákona č. 340/2005 Z.z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia, resp. podľa Zákona

č. 186/2009 Z.z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve. Žalobkyňa mala postavenie profesionála v oblasti uzatvárania poisťných zmlúv, ktoré žalovaný predáva. Číslo registrácie žalobkyne NBS ako sprostredkovateľa poistenia a poradcu v danej oblasti bolo O.. V uvedenom prípade zjavne a nado všetku pochybnosť nejde o prípad, ktorý vyžaduje zásah spotrebiteľského práva do zmluvnej autonómie účastníkov konania. Súdny dvor EÚ v prípade C-464/01 z 20.01.2005 stanovil, že zmluvu je možné považovať za spotrebiteľskú v prípade, ak zo skutkového stavu vyplýva, že spojenie medzi zmluvou za účelom plnenia súkromných potrieb a činnosťou v rámci povolenia či podnikania domnelého spotrebiteľa je len zanedbateľné a má len nepodstatnú úlohu v kontexte zmluvy. Je vždy na strane požadujúcej ochranu ako spotrebiteľa, aby toto preukázala. Žalobkyňa ako profesionál v predmete zmluvy bola plne informovaná o možnosti rozhodcovskú doložku prijať alebo neprijať, musela si byť vedomá, že ak ju prijme, potom taký má rozhodcovská doložka vplyv a význam pre jej poisťný vzťah. Žalobkyňa si na uzatváraní takéhoto typu poisťných zmlúv, včítane takéhoto typu rozhodcovských doložiek, akú v tomto súdnom konaní prekvapujúco napadá a spochybňuje, založila svoje podnikanie. Aj v prípade konkrétnej napádanej poisťnej zmluvy rozhodcovskej doložky žalobkyňa dokonca za jej uzavretie inkasovala od žalovaného osobitnú províziu.

Žalovaný vo svojom písomnom podaní doručenom súdu dňa 26.05.2015 navrhol, aby súd žalobu zamietol, pretože v dôsledku právnej skutočnosti, na základe ktorej sa novelizáciou Zákona č. 233/1995 Z.z. Exekučný poriadok do tohto vložil § 243d ods. 1, v ktorom je uvedené, že exekučné konanie na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v rozhodcovskom konaní, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa osobitného predpisu, vydaného pred 1. januárom 2015, možno začať len do troch mesiacov od účinnosti tohto zákona. Na základe návrhu na vykonanie exekúcie podaného po tejto lehote nemožno udeliť poverenie na vykonanie exekúcie; rozhodcovské rozhodnutie prestáva účastníkov rozhodcovského konania zaväzovať. Uvedené ustanovenie je platné a účinné od 01.01.2015. Rozhodcovský rozsudok, ktorého zrušenia sa v tomto konaní usiluje podanou žalobou žalobkyňa, spĺňa kumulatívne predpoklady obsiahnuté v uvedenej právnej norme: a) ide o rozhodcovské rozhodnutie vydané v rozhodcovskom konaní, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa osobitného predpisu, vydaného pred 01.01.2015, b) exekučné konanie na jeho základe ani do troch mesiacov platnosti a účinnosti novely Exekučného poriadku nebolo zo strany žalovaného iniciované. V dôsledku aplikácie dispozície tejto právnej normy sa právne postavenie účastníkov súdneho konania obnovilo do stavu pred vydaním rozhodcovského rozsudku - žalobca nie je viazaný povinnosťou založenou mu rozhodcovským rozsudkom a žalovaný nemôže uplatňovať nárok mu rozhodcovským rozsudkom priznaný. Právoplatnosť rozhodnutia znamená, že rozhodnutie konečným a záväzným spôsobom upravuje právne pomery účastníkov konania. Skutočnosť, že v dôsledku aplikácie § 243d Exekučného poriadku na uvedený rozhodcovský rozsudok prestáva tento rozsudok účastníkov zaväzovať, znamená že uvedená novela Exekučného poriadku anuluje právoplatnosť tohto rozhodcovského rozsudku. Dôsledkom uvedeného je, že obe strany konania bez vlastného zavinenia, resp. pričinenia sú objektívne bez právneho záujmu na výsledku konania (na meritórnom rozhodnutí).

Uznesením zo dňa 18.07.2014, č.k. 8C 178/2013 - 79 súd odložil vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice voči žalobkyne až do právoplatného skončenia konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku vedeného na tunajšom súde. Uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 29.10.2014 odvolací súd potvrdil uznesenie.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobkyne, oboznámením sa s prednesmi právnej zástupkyne žalobkyne a žalovaného, listinnými dôkazmi obsiahnutými v spise a zistil tento skutkový stav:

Rozhodcovským rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice zo dňa 19.01.2012, sp. zn. 3C/859/2012 Arbitrážny súd uložil žalobkyne, aby do piatich dní od doručenia tohto rozhodcovského rozsudku zaplatila žalovanému peňažnú sumu vo výške 51,45 Eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 Eur na účet žalovaného, alebo aby v tej istej lehote podala odpor na súde, ktorý tento rozhodcovský rozsudok vydal. Z odôvodnenia rozhodcovského rozsudku v časti, v ktorej sa rozhodcovský súd zaoberal svojou právomocou konať vo veci vyplýva, že vec spadá do právomoci rozhodcovského súdu, ak ide o typ sporu, ktorý nemožno v rozhodcovskom konaní prejednať a zároveň v danej veci bola medzi účastníkmi uzavretá platná rozhodcovská zmluva. Rozhodcovský súd je za takých podmienok ďalej príslušný na rozhodovanie sporov, ak bola jeho príslušnosť vopred dohodnutá alebo, ak bol dodatočne na základe dohody strán rozhodcovský súd na prejednanie a rozhodnutie vo veci určený. Z písomného poverenia žalobcu z 01.01.2009, resp. z časti XV. predložených VPP vyplýva, že poisťovňa určila na prejednanie

všetkých sporov Arbitrážny súd Košice. Z osobitných dojednaní vyplýva, že rozhodcovská doložka bola krytá samostatným podpisom žalobcu s tým, že tento nebol povinný v rámci poistnej zmluvy ako celku ju podpísať. Z pohľadu § 52 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka bol zachovaný účel úpravy spotrebiteľského práva, pretože ťažisko individuálneho dojednania zmluvnej podmienky má spočívať v možnosti spotrebiteľa ovplyvniť jej obsah. Žalobkyňa mala možnosť zmluvnú podmienku neprijíť bez toho, aby to ovplyvnilo zvyšok poistného vzťahu, mala teda faktickú možnosť úpravu časti XV. poistných podmienok úplne vylúčiť. Žalobkyňa podmienením podpisu pod celý text poistných podmienok nebola nútená k tomu, aby akceptovala aj konanie pred rozhodcovským súdom len preto, že je už súčasťou širšieho zmluvného textu, aj keď v skutočnosti by s dojednaním o rozhodcovskom konaní nebola súhlasila, pričom by takýto text dojednania nemala mať možnosť ovplyvniť. Žalobkyni bola daná možnosť vylúčiť zmluvné dojednanie o rozhodcovskom súde, čo podľa názoru rozhodcovského súdu činí rozhodcovskú doložku platnou aj z pohľadu ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Rozhodcovská doložka neobsahuje ani žiadne také špeciálne ustanovenia oproti všeobecnej procesnej úprave podľa O.s.p. (napríklad o výlučnosti miestnej príslušnosti konania v sídle žalobcu, prenos dôkazného bremena, uplatňovanie domnienok ako náhradu za dokazovanie a podobne), ktoré by mali žalovaného oproti žalobkyni značne zvýhodňovať, a tým spôsobovať vo vzájomnom vzťahu značnú nerovnováhu v neprospech žalobkyne. Z doložených listín najmä poistných podmienok žalovaného a osobitných zmluvných dojednaní k týmto podmienkam mal rozhodcovský súd za preukázané, že žalovaný so žalobkyňou uzavrel platnú písomnú rozhodcovskú doložku. Arbitrážny súd Košice je orgánom príslušným vo veci konať a rozhodnúť.

Z návrhu na uzatvorenie poistnej zmluvy č. G000731 zo dňa 20.01.2009 vyplýva, že žalobkyňa so žalovaným uzatvorila poistnú zmluvu č. 4451090003 so začiatkom poistenia od 21.01.2009 a koncom poistenia 21.01.2059. Poistenie bolo dojednané na dobu 49 rokov. Výška poistného bola dohodnutá v sume 13,95 Eur mesačne. Súčasťou poistnej zmluvy sú aj VPP (úplné znenie k 01.01.2009) a osobitné zmluvné dojednanie č. 02/2008 k poistnej zmluve č. 4451090003, ktoré sú súčasťou poslednej strany formulára VPP. VPP ako aj osobitné zmluvné dojednanie č. 02/2008 k poistnej zmluve č. 4451090003 sú podpísané žalobkyňou dňa 20.01.2009.

Z výpovede žalobkyne na pojednávaní vyplynulo, že od 06.11.2008 pre žalovaného pracovala ako sprostredkovateľ poistenia. Dňa 20.01.2009 sama so sebou uzatvárala poistnú zmluvu. Dôvodom, pre ktorý ju uzavrela bola skutočnosť, že mala slabý výkon a potrebovala vykázat uzavretie zmlúv. V tom čase postupovala iba podľa vzoru, pretože certifikát na uzatváranie zmluvy typu S. získala až dňa 28.01.2009. Ako sprostredkovateľka poistenia sa zúčastnila na školeniach, organizovaných žalovaným, kde jej bolo povedané, že v prípade, ak sa na všeobecných poistných podmienkach, resp. na listine, na ktorej sa VPP nachádzajú, bude nachádzať iba jeden podpis poistníka, poistná zmluva zo strany žalovaného akceptovaná nebude. Žalovanej na školeniach organizovaných žalobcom nebolo vysvetľované nič v súvislosti s rozhodcovskými doložkami. Žalobkyňa ani doposiaľ nevie, čo rozhodcovská doložka znamená. Žalobkyňa ako sprostredkovateľka poistenia za žalovaného uzavrela celkom 7 poistných zmlúv, následne už bola neaktívna. Na otázku právneho zástupcu žalovaného uviedla, že obsah poistnej zmluvy pred jej podpisom si prečítala, nemala voči nej žiadne výhrady, ani otázky. Žalobkyňa doslova uviedla, že všeobecné poistné podmienky si prečítala, ale pojmom týkajúcich sa časti XV. nerozumela. Vzhľadom k tomu, že na školeniach, ktoré pravidelne každý utorok organizoval žalovaný, jej bolo povedané, že na VPP je potrebné podpísať obidve časti pre platnosť poistnej zmluvy, v opačnom prípade by zmluva u žalovaného neprešla, nepovažovala za potrebné podrobne sa oboznamovať s obsahom pojmov v časti XV. VPP. Dôvodom zrušenia poistnej zmluvy, ktorú pôvodne mala súvisle platiť až do jej úplného ukončenia, bolo zavedenie administratívneho poplatku zo strany žalovaného vo výške 14 Eur mesačne, čo bola suma prevyšujúca výšku poistného. Žalobkyňa zavedenie tohto poplatku zo strany žalovaného považovala za neseriózne, preto sa rozhodla zmluvný vzťah ukončiť. Po ukončení zmluvného vzťahu si od žalovaného vyžiadala stanovisko týkajúce sa presnej výšky provízií, ktoré mu musí vrátiť z dôvodu predčasného ukončenia poistných zmlúv. Zo strany žalovaného jej bolo predložené stanovisko, z ktorého vyplynulo, že jej dlh predstavoval sumu 324,79 Eur, z jeho ďalšieho stanoviska vyplynulo, že táto suma sa zvýšila o 173,52 Eur. Žalobkyňa tieto sumy žalovanému uhradila v plnej výške. Pri svojej poslednej návšteve na pobočke u žalovaného jej bolo oznámené, že všetky jej dlhy voči žalovanému sú vyrovnané. Aj z tohto dôvodu bola zaskočená, že po uplynutí dvoch rokov jej bol doručený rozsudok rozhodcovského súdu.

Právny zástupca žalovaného na pojednávaní poukázal na skutočnosť, že žalobkyňa podpisovala poistnú zmluvu sama so sebou, kedy na jednej strane vystupovala ako sprostredkovateľ poistenia. Podľa jeho názoru v takomto prípade nie je možné vnímať žalobkyňu ako spotrebiteľa. Taktiež VPP, ktoré sú súčasťou tejto zmluvy sú odlišné od iných poistných zmlúv, ktoré sú uzatvárané so spotrebiteľmi. Skutočnosť, že žalobkyňa v prípade uzavretia poistnej zmluvy nevystupovala ako spotrebiteľ, ale ako podnikateľský subjekt svedčí skutočnosť, že v novembri 2008 so žalovaným uzavrela zmluvu o sprostredkovaní poistenia a zaistenia. Zároveň v roku 2008 NBS vykonala registráciu, resp. osvedčila spôsobilosť žalobkyne na výkon činnosti sprostredkovateľa poistenia, čím jej vzniklo oprávnenie na vykonávanie podnikateľskej činnosti sprostredkovateľa poistenia. Ako to vyplýva zo zákona o sprostredkovaní poistenia, sprostredkovateľ poistenia je povinný postupovať s odbornou starostlivosťou v prospech klienta tak, aby mu vysvetlil všetky dôležité a podstatné skutočnosti a rovnako zodpovedal aj na jeho otázky. O tom, že žalobkyňa pre žalovaného vykonávala činnosť sprostredkovateľa poistenia svedčia aj faktúry, ktoré žalobkyňa žalovanému vystavovala ako podnikateľský subjekt. Aj v súvislosti s uzavieraním poistnej zmluvy, ktorá je predmetom tohto konania, si fakturovala odmenu. Podľa názoru právneho zástupcu žalovaného nie je možné dospieť k tomu, aby žalobkyni boli priznané práva spotrebiteľa, v prípade, že práve ona bola tým subjektom, ktorý bol povinný poučovať poistníkov, vysvetľovať im skutočnosti, ktorým nerozumejú, ktoré žiadajú vysvetliť. Porušenie jej vlastných povinností na strane sprostredkovateľa vo vzťahu k nej samej ako poistníkovi je nemysliteľné. Poukázal na to, že sprostredkovatelia poistenia vykonávajú činnosť vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, zo zákona nevyplýva povinnosť poisťovne sprostredkovateľov školiť, zodpovedať za ich činnosť. Vo vzťahu k napadnutej zmluvnej podmienke uviedol, že táto bola dojednaná individuálne. To preukazuje skutočnosť, že osobitné zmluvné dojednania sú samostatným právnym celkom. V bode 1 týchto podmienok je uvedené, že zmluvné dojednania sú samostatným zmluvným dojednaním, oddeliteľným od zvyšku poistnej zmluvy, pričom účastníkov zaväzujú len v prípade, ak sú oboma zmluvnými stranami dojednané a riadne podpísané, čo v danom prípade sú. V bode 3 je dojednaná rozhodcovská doložka a v bode 4 je stanovená aj možnosť jednostranným právnym úkonom od rozhodcovskej doložky odstúpiť, a to v lehote 30 dní po uzatvorení zmluvného vzťahu. Navyše takáto možnosť je uvedená aj v bode 9 VPP, časť XV.. Žalobkyňa mala bez akýchkoľvek pochybností možnosť oboznámiť sa s touto zmluvnou podmienkou a rovnako mala možnosť ovplyvniť jej podstatou, a to buď nepodpísaním osobitných zmluvných dojednaní alebo využitím možnosti jednostranne odstúpiť od osobitných zmluvných dojednaní. Taktiež v konaní nebolo preukázané, že napadnuté zmluvné dojednanie spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. V danom prípade rozhodoval stály rozhodcovský súd nezávislý od oboch účastníkov, tento vyberal aj rozhodcu.

Podľa § 52 ods. 2 prvá veta Občianskeho zákonníka, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny. Ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa článku 3 ods. 2 Smernice rady 93/13/EHS, podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou a ak súd dospeje k záveru, že podmienka nebola v súlade so Smernicou 93/13/EHS, táto podmienka podľa článku 6 ods. 1 smernice nemôže byť záväzná pre spotrebiteľa za podmienok stanovených vnútroštátnym právom.

Podľa § 40 ods. 1 písm. c) Zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení účinnom ku dňu podania žaloby (ďalej len „ZRK“), účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy.

Podľa § 40 ods. 1 písm. j) ZRK, účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

Podľa § 40 ods. 2 ZRK, ak podá účastník rozhodcovského konania žalobu na príslušnom súde, napadnutý rozhodcovský rozsudok zostáva právoplatný. Súd, ktorý rozhoduje o žalobe, môže na návrh účastníka konania vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku odložiť.

Podľa § 41 ods. 1 prvá veta ZRK, žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno podať v lehote do 30 dní odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi rozhodcovského konania, ktorý podáva žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku.

Podľa § 43 ods. 1 ZRK, ak súd zruší rozhodcovský rozsudok z dôvodov podľa § 40 písm. a) a c), pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe.

Súd sa v prvom rade zaoberal návrhom žalovaného na zamietnutie žaloby z dôvodu, že s účinnosťou od 01.01.2015 došlo k zmene právnej úpravy, a to prijatím § 243d Zákona č. 233/1995 Z.z. Exekučný poriadok. Súd sa nestotožňuje s tvrdením žalovaného, že v dôsledku ustanovenia ods. 1 citovaného zákonného ustanovenia, v zmysle ktorého rozhodcovské rozhodnutie prestáva účastníkov rozhodcovského konania zaväzovať, v prípade, ak nebolo začaté exekučné konanie na jeho podklade do troch mesiacov od účinnosti tohto zákonného ustanovenia, a teda účastníci konania stratili právny záujem na výsledku konania. V tejto súvislosti súd zdôrazňuje, že predmetné ustanovenie sa vzťahuje výlučne na exekučné konania a svojou povahou je exekučného charakteru. Nemožno z neho vyvodit', že za podmienok stanovených touto zákonnou úpravou by ním bolo možné dosiahnuť nápravu všetkých nesprávností rozhodnutí vydaných v rozhodcovskom konaní. Zamietnutie žaloby z dôvodu zmeny zákonnej úpravy, ktorá nastala v čase po začatí súdneho konania, by bolo v rozpore s princípom právnej istoty. Princíp právnej istoty je jedným zo základných aspektov právneho štátu, ktorý okrem iného vyžaduje, aby súdy právoplatne rozhodli o predmete sporu a toto ich rozhodnutie nebolo spochybňované. Z uvedených dôvodov súd návrh žalovaného na zamietnutie žaloby neakceptoval, vo veci konal a meritórne rozhodol.

Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že medzi účastníkmi konania došlo k uzavretiu poisťnej zmluvy, ktorá má svojou povahou charakter spotrebiteľský.

Súd sa nestotožňuje s tvrdením žalovaného, že rozhodcovská doložka v danom prípade bola individuálne dojednaná. Ako to vyplýva z časti XV. VPP, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou poisťnej zmluvy, v tejto časti sa nachádza rozhodcovská doložka, podľa ktorej sa vzájomné spory medzi žalovaným a žalobkyňou prejednávajú v rozhodcovskom konaní podľa Zákona č. 244/2002 Z.z.. Rozhodcovská doložka sa nachádza na poslednej strane VPP, ktoré sú súčasťou zmluvy v časti - osobitné zmluvné dojednania č. 02/2008, ktoré okrem rozhodcovskej doložky obsahujú aj iné zmluvné dojednania týkajúce sa zániku poistenia. Rozhodcovská doložka uvedená v osobitných zmluvných dojednaniach odkazuje na tú istú rozhodcovskú doložku, ktorá sa nachádza v časti XV. ako neoddeliteľná súčasť VPP. Rozhodcovská doložka sa stala súčasťou obsahu formulárovej zmluvy, ktorú žalovaný v rámci svojej podnikateľskej činnosti použil v prípadoch uzatvárania zmlúv rovnakého druhu a neurčitého počtu spotrebiteľov. Žalobkyňa ako spotrebiteľka nemala žiadnym spôsobom možnosť znenie tejto rozhodcovskej doložky ovplyvniť. Inštitút individuálne dohodnutej podmienky je potrebné vykladať v súlade s cieľom smernice, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (čl. 3 ods. 2 Smernice).

Spotrebiteľ, ak si niečo želá, minimálne sa predpokladá, že vie, prečo chce nejaký vzťah individuálne vyjednať. Doložka je formulovaná v rámci štandardnej formulárovej zmluvy a neodôvodňuje záver, že dodávateľ preukázal osobitné vyjednanie. Naopak ide zjavne o sofistikované docielenie stavu,

ktorý má indikovať vyňatie rozhodcovskej doložky z režimu súdnej kontroly. Takéto správanie sa dodávateľa odvolací súd hodnotí ako nekalú obchodnú praktiku v zmysle cieľov Smernice 2005/29 „o nekalých obchodných praktikách“, článok 5 a nasledujúce. V obdobnej veci zaujal takéto stanovisko aj odvolací súd. Len sotva by odvolací súd uveril, že dodávateľ poisťnej služby už vopred predvídal, že spotrebiteľ si bude vyžadovať rozhodcovské konanie, a preto rozhodcovskú doložku už predformuloval do všeobecných obchodných podmienok. Navyše ako vyplýva z obsahu spisu, ani samotní sprostredkovatelia nemajú informácie o rozhodcovskej doložke a následkoch vo vzťahu k právam a povinnostiam zmluvných strán. O tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu informovanosti alebo slabšej vyjednávacej pozície, judikoval vo viacerých svojich rozhodnutiach Súdny dvor (porov. rozsudok Súdneho dvora Monstanza Claro, bod 25). Na spotrebiteľa pri typových zmluvách dopadá ochranný režim zákazu neprijateľných zmluvných podmienok. O takýto prípad ide aj v predmetnej právnej veci. Ochranu slabšej strany nemožno žalobkyni uprieť iba s poukazom na to, že vykonáva činnosť sprostredkovateľa poistenia. (uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 25.11.2014, sp. zn. 20Co/80/2014).

Súd sa nestotožňuje s argumentáciou žalovaného, že žalobkyňa vzhľadom k tomu, že vykonávala činnosť sprostredkovateľa pre žalovaného nie je spotrebiteľkou, takýto výklad by bol diskriminujúci a rozporný so zákonnou definíciou spotrebiteľa. Žalobkyňa ako spotrebiteľka zmluvu neuzatvárala v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Sama uviedla, že o existencii rozhodcovskej doložky nemala vedomosť. Podpisovanie poisťných zmlúv je o výlučnej formálnosti. Naopak, o nejednoznačnosti a netransparentnosti rozhodcovskej doložky a v konečnom dôsledku o nevyňatí odbornej starostlivosti žalovaného svedčí fakt, že žalobkyňa si napriek určitým pracovným skúsenostiam v oblasti uzatvárania poisťných zmlúv túto doložku nevšimla, resp. nerozpoznala, že podpisuje zmluvné dojednanie odlišné od poisťnej zmluvy. Žalovaný tak neuniesol dôkazné bremeno v zmysle § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Súd rozhodcovskú doložku vyhodnotil ako neprimeranú zmluvnú podmienku a zmluvné dojednanie, ktoré dosahuje intenzitu hrubého nepomeru práv a povinností v neprospech spotrebiteľa a je v rozpore s príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách, ako aj v rozpore s ustanoveniami Smernice rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (napr. možnosť výberu rozhodcovského súdu daná iba dodávateľovi, vytvorenie rozhodcovského súdu podľa potreby dodávateľom, procesné pravidlá rozhodcovského súdu, ktorý rozhoduje v skrátenej lehote, pričom lehota na podanie odporu je určená iba na 5 dní, čo je lehota kratšia ako lehota podľa O.s.p., zaplatenie sumy 70 Eur ako podmienka na prihladenie na odpor, priznaná výška trov konania je mnohonásobne vyššia, ako náhrada trov v súdnom konaní pri vydaní platobného rozkazu a ktoré navyše spotrebiteľ pri uzatváraní zmluvy nepozná, ak nemá možnosť porovnať si ich prípadnú výhodnosť alebo nevýhodnosť oproti konaniu pred súdom). Už len tieto samotné skutočnosti svedčia o neprimeranosti arbitrážneho konania. Argument žalovaného, že procesné pravidlá Arbitrážneho súdu sú uvedené a verejne dostupné na internete nepreukazuje, že s vynaložením odbornej starostlivosti žalobkyňa s týmito pravidlami oboznámil a vysvetlil jej možné výhody tohto spôsobu riešenia sporov, pre, ktoré by sa žalobkyňa slobodne rozhodla vybrať si práve tento spôsob riešenia vzájomných sporov. Súd rozhodcovskú doložku vyhodnotil ako neprimeranú zmluvnú podmienku a zmluvné dojednanie, ktoré dosahuje intenzitu hrubého nepomeru práv a povinností v neprospech spotrebiteľa a je v rozpore s príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách, Zákonom o ochrane spotrebiteľa a v konečnom dôsledku aj v rozpore s ustanoveniami Smernice rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ako neprijateľné.

Na základe uvedeného preto súd v zmysle ust. § 41 písm. c) Zákona č. 244/2002 Z.z. predmetný rozhodcovský rozsudok zrušil na návrh žalobkyne.

O trovách konania a o nároku žalobkyne na priznanie primeraného finančného zadostučinenia súd rozhodne v rozhodnutí, ktorým sa konanie skončí, vzhľadom k tomu, že súd po právoplatnom zrušení rozhodcovského rozsudku bude pokračovať v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe v súlade s ust. § 43 ods. 1 Zákona č. 244/2002 Z.z..

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia jeho písomného vyhotovenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa § 205 ods. 2 O.s.p. odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.,

b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,

e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.),

f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozsudkom po nadobudnutí jeho vykonateľnosti dobrovoľne splnená, je možné podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.